

Pavel Hanes

KTO JE BOH

HCJB GLOBAL SLOVAKIA
2022

Obsah

Predhovor	7
1 Úvod – poznanie Boha	9
2 Božia svätosť	22
3 Boh je živý	35
4 Boh je duch	47
5 Boh je dobrý	58
6 Božia moc	70
7 Božie poznanie	83
8 Božia všadeprítomnosť.....	97
9 Božia láska a spravodlivosť.....	113
10 Božia dobrota, milosrdenstvo a milosť	126
11 Boh je svetlo	138
12 Božia trojjedinosť	148
13 Božia prozreteľnosť	162
14 Božia sláva	174
15 Božia nesmiernosť.....	188
16 Boh ako osoba	200
17 Božia vernosť	213
18 Božie blahoslavenstvo	224
19 Božia suverenita	234
20 Božia nemennosť.....	246
21 Božia večnosť	256
22 Zhrnutie – atribúty Boha.....	265
Použitá literatúra	276

Predhovor

Pane, ty si živý Boh, ktorý vidíš, čím sa teraz budeme zaoberať, čo budeme o tebe počúvať alebo čítať. Vstúp do týchto našich úvah, ktoré sú bez tvojho Ducha bez života, stanú sa len spôsobom nášho filozofovania či teologizovania. My však túžime, aby nás tieto úvahy viedli k bázni pred tebou a zároveň k túžbe ťa naozaj osobne poznať.

„A vieme, že Syn Boží prišiel a dal nám myseľ, aby sme znali toho pravdivého a sme v tom pravdivom, v jeho Synovi, Ježišu Kristovi...“ (Prvý Jánov list 5:20, Roháčkov preklad).

Túžba po poznaní Boha je hlboko v každom z nás. Hľadáme ho, či by sme ho „nejako nenahmatali a nenašli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko“ (Skutky apoštolov 17:27). Vložil nám do srdca večnosť (Kazateľ 3:11) a túžime po hĺbke jeho poznania, hoci si to často nevedomujeme. Náš pohľad je zastretý hriechom, preto po ňom nielen túžime, ale od neho aj utekáme. Potrebujeme zjavenie a očistenie. Ježiš nám na kríži zaistil prístup k poznaniu a jeho Duch nás uvádza do pravdy (Evanjelium podľa Jána 16:13). Zjavuje nám večný život, ktorý je v „poznaní jediného, pravého Boha a toho, ktorého poslal, Ježiša Krista“ (Evanjelium podľa Jána 17:3).

Máme to obrovské privilégium poznávať Boha a nasledovné úvahy nás budú vovádzať do niekoľkých Božích atribútov – vlastností. Všetky úvahy začínajú analýzou jednotlivých Božích vlastností, a to aj na pozadí toho, ako si Boha vysvetľujú rôzni filozofi, vedci či teológovia. Po tomto vysvetlení pojmov nasleduje aplikácia do každodenného života človeka.

Čítajme tieto úvahy s modlitbou a otvoreným srdcom, aby nám Boh odhaľoval svoj charakter a mohli sme rásť v plnosť Krista.

Boh je živý

Boh... od nikoho z nás nie je ďaleko. V ňom žijeme, hýbeme sa a sme, ako to povedali aj niektorí vaši básnici: ‚Veď sme jeho rodom.‘ (Skutky apoštolov 17:27b-28)

Keď budeme dnes rozmýšľať o tom, že Boh je živý, musíme si dať pozor, aby sme tento jeho atribút či charakteristiku automaticky nezúžili len na život, ako ho zažívame my ľudia, teda na časom obmedzenú aktivitu, ktorá je podmienená určitými vonkajšími faktormi. Ľudský život je totiž vždy závislý od niečoho, čo doň vstupuje zvonku. Neustále potrebujeme kyslík pre dýchanie, potraviny pre prísun energie, priestor pre pohybovanie sa. Všetky živé organizmy, ak majú ostať živými, sú závislé na prostredí. Avšak, keď hovoríme, že Boh je živý, tak je potrebné odpútať sa od tejto zúženej predstavy života. Výrok, že Boh je živý, má iný význam.

Na úvod si všimnime text z proroka Jeremiáša 10:10-12, v ktorom reaguje na pohanských bohov a naráža na problém Izraela s modlárstvom.

No Hospodin je pravý Boh, on je živý Boh a večný Kráľ. Pred jeho hnevom trasie sa zem, národy nevydržia jeho zlosť. Takto budete o nich hovoriť: „Bohovia, ktorí nestvorili nebesá a zem, sa stratia zo zeme i spod nebies.“ Svojou mocou stvoril zem, svojou múdrosťou vytvoril svet a svojou rozumnosťou rozpál nebesá.

Jeremiáš, podobne ako Izaiáš, sa dokázal veľmi ironicky a satiricky vyjadrovať o tom, ako si pohania vytvárali rôznych bohov. V tomto texte

však prorok hovorí o Hospodinovi – o pravom Bohu, ktorý naozaj, skutočne je. Boh, ktorý naozaj je Bohom. On je živý Boh. Pohanskí bohovia sú mŕtvi, ale on hovorí o živom Bohu. Jeremiáš jedným dychom dodáva, že tento živý Boh je večný Kráľ. Je Pán večnosti. Má v moci všetko – minulosť, budúcnosť, prítomnosť. Pred jeho hnevom sa trasie zem a národy nevydržia jeho zlosť [tento slovenský preklad nepokladám za vhodný, lebo zlosť je a priori zlá a prejav Božieho hnevu v Biblii je vždy prejavom Božej lásky], či – lepšie povedané – jeho rozhnevanie alebo nahnevanie. Zaujímavý je prečítaný 11. verš, ktorý je jediným Jeremiášovým veršom napísaným v aramejčine. Starý židovský komentár Targum¹ hovorí o tomto verši ako o skrátenej verzii listu, ktorý Jeremiáš poslal Jechonjaovi a ostatným exulantom v Babylone, kde bola akosi medzinárodnou rečou práve aramejčina (598-587 p. K.). Potom, v 12. verši, sa Jeremiáš vracia k tomu, že nie títo bohovia, ale Boh svojou mocou stvoril zem. Takže, tento živý Boh, ktorý je nezávislý a ktorý je aktívny, ktorý nikoho nepotrebuje, je v kontraste s pohanskými bohmi, ktorí sú stvorení človekom, sú bezmocní, nevedia hovoriť, nemajú dušu, nič nedokážu vykonať, sú neúčinní a vymiznú zo zeme. Opakom je Boh – živý Boh – teda Ten, ktorý má moc, všetko drží vo svojich rukách, a nielen že je živý, ale aj dáva všetkému život.

Rozmýšľať o Bohu nie je vždy ľahké a niekedy sa mi zdá, že sa vlastne vyhýbame ťažkým úvahám o ňom. Z tejto plytkosti však následne vyplynie, že Bohu akosi podvedome pripisujeme nezmysly. Neslúžime potom pravému Bohu, ale svojim modlám. Možno nejde hneď o nejakých bôžikov, hoci dnes je už aj to celkom 'trendy', že si ľudia do svojich obydlí dávajú rôzne sošky a vzhliadajú k nejakému indickému alebo africkému náboženstvu. Ale zdá sa mi, že to predsa len u nás zatiaľ nie je až také bežné.

Modlárstvo má však aj iné rozmery. Najhlbšie zakorenené súčasné modlárstvo je zbožštenie našej vlastnej identity – to, čo by sa anglicky dalo nazvať *selfizmus*. Nie je to egoizmus, pretože egoizmus znamená,

1 Podľa komentára T. L. Constable *Notes on Jeremiah*, 2016.

že chcem niečo nahrabať pre seba a túžba mať súvisí s materializmom. *Selfizmus* však spočíva v presvedčení, že ja som slobodná bytosť a ja sa rozhodujem o tom, čo ja chcem. Ja určujem, čo je dobré, mám teda vlastnú etiku, vlastný hodnotový systém, som kráľom svojho *ja*. Modlárstvo selfizmu preniká do kultúry, umenia aj teológie. Toto modlárstvo sa často prelína s tým, čo niektorí nazývajú ateizmom. Za ateizmom sa v skutočnosti často skrýva modlárstvo. Ateizmus – odmietanie Boha – dnes nemusí znamenať, že nechcem žiadneho „boha“. Znamená to 'len', že chcem mať „boha“, ktorý mi vyhovuje. A najlepší „boh“ som si sám sebe *ja*. Ja sa chcem rozhodovať a ja viem, čo je dobré; ja viem, ktoré náboženstvo je dobré a ja viem, čo chcem. Aj moderní teológovia by mali byť veľmi opatrní, aby sa tomuto modlárstvu vyhli. Niektorí z nich síce aj prikyvujú, že moderným problémom nie je ateizmus, ale modlárstvo, no vzápätí hovoria o modlárstve ako militarizme, nacionalizme a rôznych materializmoch. Iste, nie som celkom proti tomu, že materializmus, prinajmenšom v podobe konzumerizmu, je súčasťou novodobého modlárstva. Ale myslím si, že tu to nekončí, nestačí ostať len pri materializme. Hlbšia analýza ukazuje, že moderný človek má ešte iný problém, a to, že sa zbláznil do seba, prepadol modlárstvu selfizmu. Nejde o úplne nový jav v ľudskej histórii, ale vďaka rozvoju vzdelanosti, umenia, a najmä vďaka komunikačným médiám, ktoré sa neustále dokážu každému vnucovať tak, že pred tým nemožno ujsť – od reklamy, cez rádio, internet či sociálne siete – sa selfizmus dostal do nevídaných rozmerov. Agenda, ktorú do vás neprestajne niekde na pozadí hučia, znie: „Váž si seba! Urob to pre seba! Ty si dôležitý! Zaslúžiš si to! Si proste centrom vesmíru...“ Toto je zúfalé modlárstvo, ktoré Jeremiáš videl, hoci v inom kontexte.

Je našou zodpovednosťou vidieť kontext modlárstva pri nás – odvažujeme si sami tvoriť „boha“ a vypúšťať z úst poznámky o biblickom Bohu, ako napr. „Ja v takého Boha neverím.“ Základná otázka však netkvie v tom, či veríš alebo neveríš, podstatná otázka je, či taký Boh existuje alebo nie. Ak sa ti tento Boh nepáči, asi sa rýchlo nepremaľuje ako nejaký chameleón, aby sa ti zapáčil. Takže, ak sa nám nepáči